

Анонимизиран текст

Превод

C-529/22 — 1

Дело C-529/22

Преюдициално запитване

Дата на постъпване в Съда:

9 август 2022 г.

Запитваща юрисдикция:

Landgericht Frankfurt am Main (Германия)

Дата на акта за преюдициално запитване:

7 юли 2022 г.

Ищец и въззивник:

РА

Ответник и въззиваем:

trendtours Touristik GmbH

[...]

Landgericht Frankfurt am Main

Франкфурт на Майн, 7 юли 2022 г.

[...]

Определение

По дело със страни

РА, [...] 60598 Франкфурт на Майн,

ИЩЕЦ И ВЪЗЗИВНИК,

[...]

срещу

trendtours Touristik GmbH [...], 65830 Крифтел,

ОТВЕТНИК И ВЪЗЗИВАЕМ

[...]

на 7 юли 2022 г. 24-ти граждански състав на Landgericht Frankfurt am Main (Областен съд Франкфурт на Майн, Германия) [...]

определи:

I. На основание член 267, втора алинея от Договора за функционирането на Европейския съюз [...] отправя до Съда на Европейския съюз следните преюдициални въпроси относно тълкуването на правото на Съюза:

1) Трябва ли член 12, параграф 2 от Директива (ЕС) 2015/2302 на Европейския парламент и на Съвета от 25 ноември 2015 година относно пакетните туристически пътувания и свързаните пътнически услуги, за изменение на Регламент (ЕО) № 2006/2004 и Директива 2011/83/ЕС на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на Директива 90/314/ЕИО на Съвета (наричана по-нататък „Директивата за пакетните туристически пътувания“) да се тълкува в смисъл, че — наред с правото за прекратяване на договора по член 12, параграф 1 от Директивата за пакетните туристически пътувания — той урежда друго право за прекратяване на договора, чиито правни последици се прилагат само ако при волеизявлението си за прекратяване на договора пътуващият се позовава на непредотвратими и извънредни обстоятелства, настъпили в мястото на дестинацията или в непосредствена близост до него, които засягат значително изпълнението на туристическия пакет или превоза на пътници до дестинацията?

2) Трябва ли член 12, параграф 2 от Директивата за пакетните туристически пътувания да се тълкува в смисъл, че задължението за заплащане на такса за прекратяване не отпада, когато при прекратяването пътуващият не посочва причина и едва впоследствие обосновава прекратяването, като изтъква непредотвратими и извънредни обстоятелства — основани на прогноза, направена към момента на прекратяването, или съществуващи към момента на пътуването в мястото на дестинацията или в непосредствена близост до него — които засягат

**значително изпълнението на туристическия пакет или
превоза на пътници до дестинацията?**

II. Спира производството.

Мотиви:

I.

Спорът се отнася до следните фактически обстоятелства:

На 19 март 2019 г. ищецът резервира при ответника (организатор на пътувания) за себе си и съпругата си пътуване с наименование „Israel & Jordanien“ (Израел и Йордания) за периода 26 април 2020 г. — 7 май 2020 г. на цена от 2908,00 EUR. Ищецът плаща 325,00 EUR по издадена от ответника фактура за първоначална вноска.

На 6 януари 2020 г., 16 седмици преди планираното пътуване, той прави изявление за прекратяване на договора с формулировката:

„Уважаема госпожо, уважаеми господине,

Относно [...] [резервация] с настоящото Ви уведомявам, че желаем да се откажем от пътуването.

Моля да потвърдите прекратяването на договора и че разходите за прекратяване са максимум 20 % от цената на пътуването. [...]“.

На 8 януари 2020 г. ответникът издава на ищеца „кредитно известие“, начислява в съответствие с включените в договора условия за пътуване 25 % от цената на пътуването като „такса за прекратяване“ (общо 727,00 EUR) и задържа платената първоначална вноска. На 13 януари 2020 г. ищецът изплаща на ответника останалите 402,00 EUR без възражения.

Ответникът отменя пътуването по причини, свързани с пандемията от коронавирус. С писмо от 5 ноември 2020 г. ищецът първо сам, а след това (на 2 декември 2020 г.) вече и представляван от адвокат, безуспешно отправя до ответника искане за връщане на платените 727,00 EUR, като този път обосновава прекратяването на договора от негова страна с ширещата се пандемия от коронавирус и неосъществяването на пътуването.

Ищецът смята, че такса за прекратяване в полза на ответника не се дължи, тъй като тя е изключена поради отмяната на пътуването от страна на ответника. Според ищеца Директивата за пакетните туристически пътувания не изключва обосноваване на прекратяване на договора, за което първоначално не е посочена причина.

С решение от 16 септември 2021 г. Amtsgericht Frankfurt am Main (Районен съд Франкфурт на Майн, Германия) отхвърля иска. Според съда съгласно

член 651 h, параграф 1, трето изречение от Bürgerliches Gesetzbuch (Германски граждански кодекс, наричан по-нататък „BGB“), във връзка с неговите общи условия, ответникът има право на подходяща такса за прекратяване в размер на 727,00 EUR. Този съд смята, че се прилагат разпоредбите относно обезщетението с фиксиран размер за прекратяване на договора. Според този съд ищецът, който носи тежестта на посочване на фактите и на тяхното доказване, не е доказал по-малка конкретна вреда. Претенцията за обезщетение не била изключена и по силата на член 651 h, параграф 3 от BGB. Освен това изглеждало, че ищецът е прекратил договора независимо от пандемията от коронавирус и че пандемията е била използвана едва впоследствие, за да се обоснове искането за връщане на сума.

Ищецът обжалва решението в срок и поддържа исканията си за връщане на платената на ответника сума.

Ответникът поддържа, че решението на районния съд е правилно. Член 651 h, параграф 3 от BGB изобщо не бил приложим в полза на ищеца, тъй като той не бил изтъкнал причини по смисъла на разпоредбата.

II.

Основателността на въззивната жалба на ищеца зависи основно от тълкуването на член 12, параграф 2 от Директивата за пакетните туристически пътувания, от това дали с него се урежда друго основание за прекратяване на договора, отделно от член 12, параграф 1 от Директивата за пакетните туристически пътувания, и от това дали правото на прекратяване на договора се изключва, ако в отправеното до организатора изявление за прекратяване пътуващият не е посочил причина за прекратяването.

Съгласно разпоредбите от германското право относно договора за пакетно туристическо пътуване, с които се транспонира член 12 от Директивата за пакетните туристически пътувания, пътуващият може съгласно член 651 h, параграф 1 от BGB да прекрати такъв договор по всяко време преди началото на пътуването. Националното законодателство не изисква да се посочва причина за прекратяването. Съгласно член 651 h, параграф 1, второ изречение от BGB правната последица от прекратяването на договора от страна на пътуващия е, че организаторът губи правото да получи цената на пътуването. Съгласно член 651 h, параграф 1, трето изречение от BGB организаторът може да поиска подходящо обезщетение, фиксираният размер на което той може съгласно член 651 h, параграф 2 да определи в общите си условия. Съгласно член 651 h, параграф 3, първо изречение от BGB обаче организаторът не може да иска обезщетение за прекратяване в случай на непредотвратими и извънредни обстоятелства, настъпили в мястото на дестинацията или в непосредствена близост до него, които засягат значително изпълнението на туристическия пакет [...].

Такива непредотвратими и извънредни обстоятелства, които засягат значително пътуването, в настоящия случай са били налице в мястото на дестинацията, тъй като пътуването не е могло да бъде осъществено в резултат на пандемията от коронавирус, която представлява непредотвратимо и извънредно обстоятелство.

Съгласно текста на разпоредбите от германското право в член 651 h, параграфи 1 и 3 от BGB ответникът не може да иска обезщетение за прекратяване на договора, тъй като текстът на член 651 h, параграф 3 от BGB се отнася до действителните обстоятелства към уговорения момент на пътуването. Становището в практиката на германските съдилища и в доктрината от областта на свързаното с туристическите пътувания право, че въпросът дали е налице непредотвратимо и извънредно обстоятелство зависи от прогноза, направена към момента на волеизявлението за прекратяване въз основа на ex-ante (предварителна) оценка (вж. по-специално решение на Oberlandesgericht Hamm (Висш областен съд Хам, Германия) от 30 август 2021 г. — 22 U 33/21, BeckRS 2021, 24178; решение на Amtsgericht Düsseldorf (Районен съд Дюселдорф, Германия) от 8 февруари 2021 г. — 37 C 471/20, NJW-RR 2021, 930; решение на Amtsgericht Frankfurt (Районен съд Франкфурт) от 11 август 2020 г. — 32 C 2136/20 — juris т. 38; решение на Amtsgericht München (Районен съд Мюнхен, Германия) от 27 октомври 2020 г. — 159 C 13380/20 — juris т. 19; решение на Landgericht Kassel (Областен съд Касел, Германия) от 2 ноември 2021 г. — 5 O 459/21 — т. 35, juris; [...]), не намира подкрепа в текста на германските закони. Дали текстът на член 651 h, параграф 3 от BGB съответства на разпоредбата на член 12, параграф 2 от Директивата за пакетните туристически пътувания или дали този текст трябва да се тълкува в съответствие с тази директива, е предмет на преюдициални запитвания до Съда на ЕС, по-специално по дела C-776/21 и C-193/22 (вж. също: Oberster Gerichtshof Österreich (Върховен съд, Австрия), определение от 25 януари 2022 г. [...] [дело C-193/22]).

Освен това не е изяснен въпросът дали пътуващият, в случая ищецът, не може да се позове на член 651 h, параграф 3, първо изречение от BGB, поради това че не е посочил причина в изявлението си за прекратяване на договора и едва впоследствие е обосновал прекратяването със свързаните с пандемията от коронавирус ограничения в Израел и Йордания.

Съгласно текста на член 651 h, параграф 1 от BGB не е необходимо да се посочва причина за прекратяването на договора в рамките на изявлението за прекратяване, тъй като не се изисква и причина за прекратяване, за да възникне право на възстановяване на цената на пътуването. В член 651 h, параграф 3 от BGB не се урежда самостоятелно право на прекратяване на договора. По-скоро националният законодател е замислил разпоредбата като защита на пътуващия срещу принципно дължимата такса за прекратяване, ако извънредни и непредотвратими обстоятелства, настъпили в мястото на дестинацията или в непосредствена близост до него, засягат значително изпълнението на туристическия пакет.

Съответно възниква въпросът дали в член 12, параграф 2 от Директивата за пакетните туристически пътувания е уредено самостоятелно право на прекратяване на договора, което при прекратяване пътуващият трябва да изтъкне отделно от прекратяването по смисъла на член 12, параграф 1 от Директивата за пакетните туристически пътувания, за да се изключи такса за прекратяване в полза на организатора.

Ако се изходи от формулировката на член 12, параграф 2 от Директивата за пакетните туристически пътувания, в него е формулирано отделно право на прекратяване, в разграничение от правото, уредено в член 12, параграф 1 от Директивата за пакетните туристически пътувания. Според съдебния състав това следва от използването на изречения „пътуващият има право [...] *в случай на* [...]“. Формулира се предпоставка за прекратяването и по този начин се урежда причина за прекратяване.

От систематична гледна точка в член 12, параграф 1 от Директивата за пакетните туристически пътувания не се съдържа такова ограничение, докато в член 12, параграф 3 от Директивата за пакетните туристически пътувания такова действително е налице за организатора. Съгласно последната разпоредба организаторът може да прекрати договора за пакетно туристическо пътуване, ако минималният брой участници не е набран (буква а) или ако е възпрепятстван да осъществи пътуването поради непредотвратими и извънредни обстоятелства (буква б). Според съдебния състав с член 12, параграфи 1 и 2 се уреждат две различни права на прекратяване, които могат да се разграничат едно от друго, и поради това че член 12, параграф 2 от Директивата за пакетните туристически пътувания се прилага „независимо от параграф 1“, т.е. наред с параграф 1.

Съдебният състав счита, че съображение 31 от Директивата за пакетните туристически пътувания също потвърждава неговото тълкуване. Там също се прави разграничение между правото на прекратяване на договора по всяко време, и следователно без да е обвързано с условия, срещу заплащане на такса за прекратяването (изречение 1) и формулираното във второто изречение прекратяване без задължение за заплащане на такса за прекратяване. По този начин Директивата за пакетните туристически пътувания, както и националният законодател, изхождат от принципно възникване на такса за прекратяване, като съгласно систематиката на директивата тя може да отпадне по изключение само в специалния случай на извънредни обстоятелства и значително засягане на изпълнението на пътуването или превоза.

Според запитващата юрисдикция от тази систематика и от наличието на причина за прекратяване следва, че при прекратяването пътуващият трябва да се позове на правото по смисъла на член 12, параграф 2 от Директивата за пакетните туристически пътувания, ако не желае да дължи такса за прекратяване по смисъла на член 12, параграф 1, второ изречение от Директивата за пакетните туристически пътувания. Това изискване по

отношение на изявлението на пътуващия би могло да се изведе и от факта, че разпоредбата е свързана именно с извънредно обстоятелство и със значителното засягане на изпълнението на пътуването. С формулировката в член 12, параграф 2 от Директивата за пакетните туристически пътувания се цели правната последица, състояща се в това да не се дължи такса за прекратяване, да настъпи само ако пътуващият, който има съответен избор между двете права за прекратяване, се позове на тази разпоредба. Правната сигурност за двете договарящи се страни също може да изисква пътуващият изрично да реши (и да посочи) кое от двете права на прекратяване избира.

От друга страна, с оглед на самата Директива (ЕС) 2015/2302 срещу произтичащо от нея изискване за посочване на причина може да се изтъкне фактът, че такова изискване не е изрично регламентирано и че следователно пътуващият, който обикновено не е запознат с правните норми, не знае за него. В член 12, параграф 2, първо изречение от Директива (ЕС) 2015/2302 се посочва само че пътуващият има право на прекратяване, а не че трябва да изложи и причините за него. Освен това от разпоредбите не следва, че националният съд е длъжен да направи разграничението от обективна гледна точка.

Следователно, ако пътуващият не изтъкне извънредни обстоятелства, той би бил задължен да плати такса за прекратяване. В настоящия спор такова тълкуване би имало за последица, че пътуващият не би могъл да се позове на член 12, параграф 2 от Директивата за пакетните туристически пътувания (или на член 651 h, параграф 3 от BGB) и би трябвало да плати на организатора такса за прекратяване. В такъв случай член 651 h, параграф 3 от BGB би трябвало да се тълкува в съответствие с директивата (член 4 от Директивата за пакетните туристически пътувания).

Съдебният състав вече е отправил този въпрос до Съда [...] с определение от 9 юни 2022 г. [...] [дело C-511/22]

Ако Съдът приеме, че пътуващият е длъжен да посочи причина пред организатора във връзка с прекратяването, запитващата юрисдикция се изправя пред следващ въпрос, във връзка с който отправя втория преюдициален въпрос, а именно дали от времева гледна точка посочването на причината за прекратяването трябва да се извърши непосредствено в изявлението за прекратяване, или пътуващият може впоследствие да се позове на обективно съществуващи извънредни обстоятелства по смисъла на член 12, параграф 2 от Директивата за пакетните туристически пътувания и с тях впоследствие да обоснове прекратяването — както е в настоящия случай. Ако той може да направи това, изискването за посочване на причина би било изпълнено в настоящия случай.

Съдебният състав смята, че в това отношение тълкуването е тясно свързано най-напред с въпроса, който вече е поставен пред Съда от австрийския Oberster Gerichtshof Österreich (Върховен съд) на 25 януари 2022 г.

(C-193/22) и от Amtsgericht Düsseldorf (Районен съд Дюселдорф) съгласно неговото определение от 8 декември 2021 г. (C-776/21). Във връзка с този тълкувателен въпрос би могло (също така) да е решаващо към кой момент се отнасят условията по член 12, параграф 2 от Директивата за пакетните туристически пътувания. Ако за изпълнението на условията по член 12, параграф 2 от Директивата за пакетните туристически пътувания решаващ е моментът на осъществяване на пътуването, това би могло да подкрепя разбирането, че пътуващият може да се позове на извънредни обстоятелства и на значително засягане на изпълнението на туристическия пакет и впоследствие, макар че преди това е прекратил договора, без да посочи причина или като е посочил друга причина. Принципно различно би било положението обаче, ако от решаващо значение е прогноза, направена към момента на волеизявлението за прекратяване. В този случай има основание да се приеме, че трябва да се изисква посочване на причината към момента на прекратяването на договора.

Съдебният състав смята, че от една страна, за наличието на задължение за посочване на причина в изявлението за прекратяване говори обстоятелството, че само по този начин организаторът може да разбере дали може да изисква такса за прекратяване, или не. Освен това пътуващият би бил поставен в по-благоприятна позиция, ако първоначално може да прекрати договора за пътуването по друга причина или без всякаква причина и после, на по-късен етап, да отблъсне искането на организатора за обезщетение. От друга страна, изискването да се посочва причина още в момента на прекратяване на договора съдържа потенциал да засегне защитата на потребителя по Директива (ЕС) 2015/2302, ако впоследствие възникнат извънредни обстоятелства, които биха му дали право да прекрати договора без такса за прекратяване. Освен това изискването за посочване на причина не е изрично уредено, което също е от значение в случая.

[...] [Спиране на производството] [...]